

7. Reinhart C. M., Rogoff K. S. Growth in a Time of Debt // American Economic Review. 2010. Vol. 100, No. 2. P. 573–578.
8. Herndon T., Ash M., Pollin R. Does High Public Debt Consistently Stifle Economic Growth? A Critique of Reinhart and Rogoff // Cambridge Journal of Economics. 2014. Vol. 38, No. 2. P. 257–279.
9. Міністерство фінансів України. Державний борг України в 2025 році [Електронний ресурс]. Київ : Мінфін України, 02.02.2026. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/ukraines_public_debt_in_2025_average_maturity_more_than_doubled_while_average_cost_significantly_decreased-5567 (дата звернення: 09.04.2026).
10. Національний банк України. Зовнішній борг України [Електронний ресурс]. Київ : НБУ, 2024. URL: https://bank.gov.ua/files/ES/ExDebt_q.pdf (дата звернення: 09.04.2026).
11. Національний банк України. Коментар НБУ щодо зміни реального ВВП у 2025 році [Електронний ресурс]. Київ : НБУ, 19.03.2026. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2025-rotsi> (дата звернення: 09.04.2026).

Вітюгова К.І.,
здобувачка освіти, ОПП «Бізнес-логістика», 1 курс,
Науковий керівник: Шевчук В.О.
к.е.н., доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Національний транспортний університет

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНИХ ДИСБАЛАНСІВ

У сучасних умовах трансформації економіки України проблема корупції залишається однією з ключових перешкод на шляху до сталого економічного розвитку та підвищення ефективності державного управління.

Корупційні практики призводять до неефективного використання бюджетних ресурсів, спотворення конкурентного середовища, зростання витрат ведення бізнесу та зниження якості державних послуг. Водночас високий рівень корупційних ризиків негативно впливає на інвестиційний клімат, зменшуючи довіру як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів, що ускладнює залучення капіталу та гальмує економічне зростання.

За даними Рахункової палати України, у 2023-2024 роках системні порушення фінансової дисципліни призвели до суттєвих втрат державного бюджету [1]. Саме це вказує, що проблема полягає не лише в політиці, а також має і економічний характер. Через це в економіці відбуваються руйнівні наслідки: втрата бюджету, витік капіталу, втрата довіри тощо. Корупція підриває конкурентне середовище: перевагу отримують не ефективні підприємства, а ті, які мають доступ до корупційних зв'язків.

Також корупція негативно впливає на соціальну сферу: недофінансування освіти, медицини та інфраструктури – через це погіршується якість життя населення. У довготривалій перспективі це призводить до зниження продуктивності праці та гальмування економічного розвитку держави.

Бізнес також відчуває на собі тиск корупції. Офіційні опитування Державної служби статистики підтверджують, що корупція є серед ключових бар'єрів для розвитку підприємництва [2]. Це означає, що хабарництво та зловживання службовим становищем ускладнюють розвиток та ведення бізнесу, підвищуються витрати. Корупційний тиск примушує бізнес працювати в умовах правової невизначеності, створює нерівні умови конкуренції на ринку та гальмує розвиток малого й середнього підприємства. Підприємці вимушені закладати корупційні ризики у вартість послуг і товарів, що спричиняє підвищення цін на ринку для споживачів. Корупція сприяє тінізації економіки, тому що підприємства, намагаючись «вижити», вимушені ухилятися від податкових зобов'язань. Це у свою чергу, зменшує надходження до державного бюджету та обмежує можливості фінансування соціальних програм.

Інвестиційна привабливість країни напряму залежить від прозорості державних інституцій. За офіційними даними Міністерства економіки, рівень інвестицій у державу значною мірою залежить від ризиків, які пов'язані з корупцією та непрозорістю регуляторного середовища [3]. Поступове посилення діяльності антикорупційних органів позитивно впливає на довіру наших можливих та діючих міжнародних партнерів, але рівень прозорості все ще недостатній. Корупційні ризики зменшують довіру до внутрішніх, а також і до іноземних інвесторів, тому що створюється загроза капіталу та непередбачуваність послідовності дії. У такому випадку інвестори відкладають втілення проекту або обирають інші країни з більш стабільними і зрозумілими інвестиційними середовищами, що негативно впливає на економічне зростання.

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) продовжує оприлюднювати звіти про розслідування корупційних злочинів у сфері державних фінансів, закупівель та управління державною власністю [4]. Посилення роботи НАБУ та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури свідчить про наближення системи нашої держави до європейських стандартів, але ідеальний результат можливий лише за умови подальшого зміцнення інституційної незалежності.

Ефективність антикорупційних органів в якійсь мірі залежить від політичної волі, фінансування та підтримки з боку судової системи. Вищий антикорупційний суд також відіграє важливу роль: він забезпечує розгляд корупційних справ і винесення вироків у них. Лише взаємозв'язок між всіма можливими антикорупційними інституціями та довіра суспільства можуть забезпечити реальне зменшення рівня корупції в Україні.

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) публікує офіційні звіти щодо виконання антикорупційної стратегії, які демонструють поступ, але також фіксують наявність проблем у сфері державних закупівель та кадрової політики [5]. У звітах НАЗК наголошується на необхідності посилення контролю за доброчесністю посадових осіб, підвищення механізмів декларування доходів і витрат. Вирішення виявлених проблем потребує послідовних змін за участю декількох відомств та залучення громадянського суспільства.

Отже, корупція в Україні виступає одним із ключових чинників стримування економічного розвитку держави. Її вплив проявляється у неефективному використанні бюджетних ресурсів, спотворенні конкурентного середовища, зростанні витрат ведення бізнесу та зниженні якості державних послуг. Незважаючи на впровадження антикорупційних реформ, створення спеціалізованих інституцій та поступове підвищення прозорості державних процесів, корупція продовжує чинити системний негативний вплив на економіку країни і ефективність протидії корупції залишається недостатньою.

Таким чином, забезпечення сталого економічного розвитку України потребує комплексного підходу до подолання корупції, що передбачає посилення політичної волі, ефективну взаємодію антикорупційних органів, удосконалення механізмів контролю та активне залучення громадянського суспільства. Лише за таких умов можливе підвищення рівня довіри до державних інституцій та формування сприятливого економічного середовища.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <https://rp.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2026).
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2026).
3. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2026).
4. Офіційний сайт Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2026).
5. Офіційний сайт Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2026).